

Johanna Ojala-Niemelä sd

Lakialoite laiksi edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 3 ja 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteen tarkoitus on laajentaa edunvalvontavaltuutuksen tekemismahdollisuuksia tilanteissa, joissa henkilön lähipiiri on esteellisyysäännösten vuoksi estynyt toimimaan henkilön valtuuttamana edunvalvojana. Laissa edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) säädetään valtuutuksesta, jonka valtuuttaja on määrännyt tulemaan voimaan siinä tapauksessa, että hän tulee sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan (*edunvalvontavaltuutus*). Lain 3 §:n mukaan edunvalvontavaltuutettu voi olla ainoastaan luonnollinen henkilö. Tässä aloitteessa ehdotetaan lakia edunvalvontavaltuutuksesta muutettavaksi niin, että myös oikeushenkilö voisi toimia edunvalvontavaltuutettuna. Lisäksi tässä aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi saman lain 4 luvun 21 §:ää, johon ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että valtuutetun tehtävään määrättyyn edunvalvontaan sovellettaisiin jatkossa holhoustoimilain sijaan edunvalvontavaltuutuksesta annettua lakia.

PERUSTELUT

Käytännön elämässä on ilmennyt tilanteita, joissa henkilölle, jonka toimintakyky on alentunut, ei lähipiiristä löydy sopivaa luonnollista henkilöä, jonka kanssa edunvalvontavaltuutus voitaisiin tehdä. Esteellisyys on monesti näissä tilanteissa syy siihen, ettei sopivaa henkilöä löydy lähipiiristä. Toisaalta on tilanteita, joissa henkilö ei lähipiiristään lainkaan löydä luonnollista henkilöä, jota voisi ylipäänsä ajatella valtuutetun tehtävään. Näissä tilanteissa edunvalvontavaltuutus jää kokonaan tekemättä. Mikäli valtuutettua ei löydy lainkaan, asioita hoitamaan määrätään viimekädessä yleinen edunvalvoja. Tällöin on ilmennyt tulkintaongelmia koskien sovellettavaa lakia, sillä kun esteellisen valvojan tilalle määrätään edunvalvoja, tilanteeseen sovelletaan holhoustoimilakia. Tilanne tuo ongelmia edunvalvojalle, sillä se estää mm. lahjoitukset kokonaan ja tuo monia asioita viranomaisen lupaharkinnan piiriin. Inhimilliseltä kannalta katsoen keskeisin ongelma lienee kuitenkin se, ettei henkilö em. tilanteissa toimintakykyisenä ollessaan voikaan toivotulla tavalla loppuun asti itse "säännellä" valtakirjalla taloudellisten tai henkilöönsä koskevien asioiden hoitamista.

Lakialoite LA 14/2016 vp

Yllä mainitut tilanteet kuormittavat tarpeettomasti hallintoa johtuen ylimääräisestä päätöksenteosta valmisteluineen niin lupa-asioissa kuin edunvalvojan määräämisasioissa. Myös oikeuslaitos kuormittuu edunvalvojan määräämisiin liittyvissä tuomioistuinprosesseissa tilanteissa, joissa valtuutettua ei ole löytynyt, mutta toisaalta toimintakyky on siinä määrin laskenut, että apua asioiden hoitamisessa tarvitaan.

Tutkijat ja asiaa selvittänyt maistraattien valtakunnallinen prosessikehittämistyöryhmä ovat esittäneet, että tilanteessa voisi soveltaa edunvalvontavaltuutuksesta annettua lakia, mutta tämä vaatisi muutoksen lakiin edunvalvontavaltuutuksesta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 3 ja 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain (648/2007) 3 ja 21 § seuraavasti:

3 §

Valtuutetun henkilö

Tässä laissa tarkoitettuna valtuutettuna voi toimia sekä luonnollinen henkilö että oikeushenkilö.

21 §

Edunvalvojan määrääminen valtuutetun tehtävään

Jos valtuutettu on sairauden tai esteellisyyden vuoksi taikka muusta syystä tilapäisesti estynyt hoitamasta tehtäväänsä eikä valtuuttaja ole nimennyt varavaltuutettua, käräjäoikeus tai valtuutetun pyynnöstä holhousviranomainen voi määrätä edunvalvojan valtuutetun tehtäviin soveltaen, mitä holhoustoimesta annetussa laissa säädetään sijaisen määräämisestä edunvalvojalle. Valtuutetun tehtäviin määrättävään edunvalvojaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään valtuutetusta, jollei erikseen toisin säädetä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun edunvalvojan tehtävä lakkaa, kun valtuutettu ja edunvalvoja esteen lakattua yhdessä tekevät siitä ilmoituksen 29 §:ssä tarkoitetulle holhousviranomaiselle. Jos valtuutettu ja edunvalvoja ovat eri mieltä siitä, onko edunvalvojan tehtävä lakannut, holhoustoimesta annetun lain 70 tai 71 §:ssä tarkoitettu käräjäoikeus ratkaisee asian jommankumman hakemuksesta.

Lakialoite LA 14/2016 vp

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 18.3.2016

Johanna Ojala-Niemelä sd